

Trelleborg, dnia 19. 8. 1946 r.

Lech Boguski

przyjmujący protokół asystent Instytutu

przepisany

432

Protokół przesłuchania świadka

Staje Pan *Leszek Bojanowski* urodzon *15. 8. 1905 r.*
w *Karszwie*, zawód *malarzem*
wyznanie *rym. kat.*, narodowość *polsko*
imiona rodziców *Marek Karol*
legitymujący się: *mi mo żadnych dowodów*
ostatnie miejsce zamieszkania w Polsce *Karszno Trzicha 7*
obecne miejsce zamieszkania *Karszna Grottyera 18 m 7*
pouczony o ważności prawdziwych zeznań, oraz o odpowiedzialności i skutkach fałszywych zeznań, oświadcza, co następuje:
aresztowany zostałem w *31. 8. 1944 r. w Warszawie* dnia

Przebywałem w więzieniu (ghetto, obozie pracy itp.): */*

przebywałem w obozie koncentracyjnym w *Mauthausen*
w czasie od *7. 9. 1944* do *14. 9. 1944* jako więzień polityczny */*
pod numerem */* i nosiłem trójkąt koloru */*
z literą */*
następnie przebywałem w *Ravensbrücku* *10. 3. 1945 r. - 30. 3. 1945*
od *14. 9. 1944* do *1. 2. 1945 r. i 16. 9. 1945 r. i 14. 4. 1945 - 25. 4. 1945 r.*
post nr. 67621(?) nosiłem trójkąt czerwony
z literą "P"
w następnych dniach w Jugendlager
od 1. 2. 1945 r. - 16. 8. 1945 r. i w okresie więzienia 1945 r. byłem

Na pytanie, czy w związku z pobytom, w więzieniu, ghetto, obozie koncentracyjnym mam jakieś szczególne wiadomości w przedmiocie organizacji obozu koncentracyjnego, trybu życia i warunków pracy więźniów, postępowania z więźniami, pomocy lekarskiej i duchowej, warunków hygienicznych, szczególnych wydarzeń, oraz wszelkiego rodzaju przejawów życia więźniów podaje, co następuje:

Lech Bojanowski
Zeznanie obejmując 10 stron pisanej ołówkiem i za-
pisanej:

1. krótkie wspomnienie o walcech powstaniowych w Warszawie;
2. obyczaje ludów północy, biegły rozmowa o/podpalaniu szpitali;
3. eksymenarze postrzelonego niemiec;
4. osądzenie na Skupinie;
5. pobyt w Poniatowicach;
6. powrót do okresu koncentracyjnego.

~~mosty pośrednie pod budynkami~~

2

7. Poligt w Mathusen;

THO-BORN TO GERMANY DEDICATED
TO THE VICTIMS OF NAZISM

- a/ zdekolcielenie myśliszy
- b/ uszczepienie kobiet w obozie pod murami oborni
- c/ brutalne zachowanie jadnego z SS-menów
- d/ robiście mleki i trygum mostów skoci.

8. Wyjazd do obozu w Ravensbrücku;

9. Przyjście psem SS-menów prosto bramie obozu;

10. Długi pochód pod murami obozu;

11. Okropny wygląd kobiet z transportu z Oświęcimia;

12. Przypałkowe spotkanie matki z córką;

13. Oddebowanie żywności;

14. Przyjście do Taison;

- 15.
- a/ kolonie konstytucja i fizjolog
 - b/ bici kobiet ubiegających się o pomoc
 - c/ obcowanie więźniów

15. Kąpiel i prysznicie;

16. Skorunek na bloku 19 ~~8m~~;

17. Odrywianie;

18. Wywierzenie tortur samochodem;

19. Ciążka praca w różnych kolumnach;

- a/ przeszywanie friaska w ulicach obozu
- b/ ogólny charakterystyczny obozowy
- c/ praca prosto z autem w warunkach skutków
- d/ Tańczenie materiałów reaktywowych Hassany
- e/ zatrzymanie w głównym pociągu SS-menów

20. Przyjście na blok 26 i wyjście na Jugendlager;

21. Obrocone wiatunki i życie na Jugendlagerze w bloku 6 ~~8m~~;

22. Policjantka Jugendlager Ewa;

23. Dzieci selekcjonowane

24. Demytanie wybranych na apelach w umywalniach bloku;

25. Wywierzenie ofiar samochodem w nocy;

26. Przyjście na blok 5 ~~7~~

27. Pomiędzy Rosenschnitze i wyjścia do swejki.

Wszyscy wszak powtarzali mi bratem ukrzyt w obozie, przeważnie
 zjednocząc w schronie. Wschodząc wszak, palce dłońmi, zgaszały się w gran
 kamienne. Moje luski gęste to w ogieniu i pod sumiastymi domami.
 Niemcy strzelali do każdego, kto byłby zbliżony do nich. Płonące
 mury bramy uwolnione w buntach naszeli skutki okłopów powstania,
 ale Niemcy po dekadach pod buntami. Ludność cywilna, nawet małe
 dzieci przeważnie były rannych i zmordowanych. Pod koniec
 polskie zbroisko nasze zgaszały się w nocy. Tego letnia wieczora mojej
 siostry mlekała z głodu. Tątym czasie Niemcy przerwali komu-
 borkowań obyczajną sprawiedliwość i zniszczyli wszelkie unikatowe eksponaty.
 Nie można było już u nas wytknąć niewidzialnych siostry
 i chcieliśmy wyjść. Kierowcy na Przesieceku Gajiem. W drodze
 ewieli nam i zatrzymali nas żołnierze, których mówiąc odręcka,
 kłócili się i siostry, a ja osadni. Kiedy zatrzymała nas moja
 moja siostrzeniec, chcieliśmy mieć się, aby jedynie żołnierze udzielili
 nam po prostu tak zbić, że gromadząc się. I zawsze grupy pojmanek
 mówią na Obyczaj i zamknijcie się tak o asfaltowy proszek.
 Tu opatrziliśmy się kolejnymi obozami koncentracyjnymi do Poun-
 kowa. Pojawiałyśmy się w nich, a w nich przebyłyśmy nas
 nas wizyty grupy i wysławiałyśmy obóz koncentracyjnych.
 Ja zostałam przyokulona do grupy, która była sponsorem do
Mauthausen. Jechaliśmy dorywczo transportem nas i my iyskowani.
 Po drodze byliśmy bankami naszych, zatrzymując nas w wagonach
 byli głodni, byli nas 63 osoby w jednym wagonie. Miejsce
 nasze były klatki w ciężarce, blisko siebie. A wagonie były
 sadne i straszny głos. Jechaliśmy w fabrykach wasundrech tykocin
 osiedle. Po drodze odjechaliśmy na terenie austriackim do tykocin
 hany. Wszystko do pociągu brakło, nie miały żadnych ścisłych nas
 omywających klatkach w austriackiej. Nas mówiąc doby
 powalano nas my iyskowani wagonem, po czym musiałyśmy
 siedzieć w wagonie. Po drodze byliśmy niesłychnie naszych,
 byli my dorywczo klatki chowane, naszej my iyskowej nie sposob niepo-
 miedzniej. Kiedy dojechaliśmy do Mauthausen, tutaj wyniechaliśmy
 a wagonem, my iyskowani odjechaliśmy i pogromieliśmy jednego żołnierza,
 a klatki zgromadzono na podziemiu, a następnie pogromieli
 bilka kilometrów, dojechaliśmy się do obozu pod nazwą
 podobno, i specjalnie dla klatki nazwaliśmy te wiatry przygotowane.

Znów nie austriacy miały miejsce fakty, które powróciły w moje pamięć jako obyczaje obyczajństwa Niemców. A mianowicie jedna skarżona babka chciała się ze swą córką, welche SS-mann podbiegła do niej uderyt ją w twarz, babka upadała na ziemię i krew pociągała się z nosa, SS-mann zaczął śmiały. Drugi austriacy ujrzeli się ze sobą, ale SS-mann nie zwrócił na to uwagi i jeszcze poszedł się na minisęgi. Kiedy to jacyś domownicy przeklinał jemu, aby dał sprostoj, bo jeszcze SS-mann more jacyś rozbili. Tamże tam równe wyprawie jak jednej matce odleciały trójki młodych dziewcząt, mogły być one w wieku 8, 10, 11 lat. Matka prosiła, aby nie robiły sobie ją z dziewczynami, welche SS-mann stannie zatrzymał i wyjawił się z jej rozpoczętych minisęgiem, mówiąc tym samym, że dziewczynom ile nie będzie, bo pojedzie do pracy do bawion. Wysokie hokejki były ogromnie lekkiem tym wytrąconymi, rozpoczęły się po dnie matce, kiedy brutalni robiły swoje z dziewczynami.

Kolejni mieszkańców w nowodalech, spalających na zimnych nocy miasta i my albo życie. Jeden z nich wyjdź do domu i w odrzutem rzuca się.

Po tym głośnym polku sądów i sprawiedliwości poczynili osoby obronne do okazu w Ravensbrücku. Przyjechaliśmy na stację i do oboru pociągu nas przygotowali, staliśmy w nim w dwa kilometry i siedzieliśmy na podłodze. Tamże tam się jeden SS-mann wszyscy mówiąc jadąc powracał, on pchnął nas, przerzucając hokejki om i gęle wykrywając w nas „feschische bandit.“ Kiedy stanęłyśmy przed bramą, jeden z gestapo pracowników spytał nas skąd jesteśmy kiedy przedstawialiśmy się w Warszawie, przerzuciłyśmy się z Warszawy, przerzuciłyśmy się z innego kraju, mówiąc „bandytkami i innymi bandytami, oni w Warszawie jest durni bandyci i myśmy inni i inni gestapońscy, smiech się z nas i my jesteśmy bandyt, fale bandyt.“ Prosimy pana o jatki 10 cm w nowodalech przedstawiających bramy, zapowiadając nam pod most, kolo toru pociągu. Tu spotkaliśmy caij desse i inne. Były takie prosto, że ją w Ravensbrücku w nowej byłej prowincji. W nowej prowincji kolonizatorzy desse, byłyśmy wywożone, emigracyjne

i pociągnijcie. W tym czasie rozpoczęliśmy z nowym slotem transport w Osowicach, transport ten był od nas odbierany skutkiem, ale mogły się my na mige położyć stary samochód w bieliźnie okryte było kocem, spęgły, ale usiądy na nim wyminowane trwały i nadal posługiwały się dalej usiądły się nad niemi. Kiedy tak staliśmy jedni i dwaj i próbując usiąść mogłyśmy dawać najmniejszą swą siłę i obciążać od dwóch lat nie wiele możliwości, a następnie poszukała się co najmniej dwie osoby, które, społeczeństwo to było pełne czułości i tragiczne.

W chwili po skończonej mojej sprawomiejskiej godzinie wieczerniej odbierano nas i wywoziłyśmy do szkoły, z tego momentu nas trzy kocmy i nad wieczorem do staliśmy po $\frac{1}{4}$ godziny nadal kocmy i po jednym zmianie. Kiedy natrafiłyśmy na jadącą to biegłyśmy kocmy w głośnomówiącym tempie. Po tym skończonej sprawomiejskiej do domku, gdzie opisywano nasze personalia i dawano numery ewidencyjne. Następnie kocmy przekształciliśmy do kapeluszy, ja skończyłem się godz. 3⁴ i moje do kapelusza. Poniżej pisałem, skończyłem się moje skóra, kocmy i pion, ale skończyłem jak jadna i paru nie skończyły odzyskać kocmy, natomiast 55-mam odzyskać ją w tzw. szpitalu za kocmy i zbyt żartuję i ukrada. W przeszłości miałem za skórem sprawomiejskim badania ginekologiczne. Taki, u którego kobiety emulsjami skończyły skóre, to ona dostarczała same kocmy, potem sprawomiejskim je do bunkra i stąd skończyły tam strasznie bito. Kilkuletki kobiety skończyły wskazy jadnej i kocmy, kiedy skończyły wskazy one pojęły, się bronić za to mówiąc jak to ja i w kierunku moim skończyły wskazy. Po pojętych ginekologicznych, skończyły do biegów, woda była zupełnie czarna, pojętych tam strasznie. Takie utrami otrzymywali, trochę chorowali, konale i schiwali. Obiektu robiły mięśnie, a mogły mi odrzucić skóre po nich. Potem sprawomiejskim nas na blok 17. Były tam niespotykane rzeczy, robiły się dwie studowe Polki, były one sprawiedliwe w wykrojaniu jadania. Kengobniej

dobra być, ostatek Toba, brania our nas od wojny do
 pacy, była lepsza, miała dla nas wiele wspólnieści i od-
 mawiały dla nas łagodnie i milo, naszymi głosami j's amio-
 tem. Odkrywane byłyśmy bardzo ile, nasze odrzucanie było
 nasze sielsko, na swobodę w sprawie sekt, cesarza roj-
 dowałyśmy w gęsi, lub jakieś hermety. Niemniej
 nie jedno brzmiło zbytniawczo obyczaj, kwestie, a
 stawy i imięciny. Pamiętam our jak staliśmy pod
 magazynem z chlebem, szukając somebody pod torpedami
 kierowanymi mieliśmy się, wysoki, torpy te były słycone.
 mamy torpami mordowaliśmy nie mogłyta, wysoki
 torpy były nagi. Patrąc our to kierowaliśmy
 z wspanią, serca nam pełno i boli, staliśmy się z nim
 skarbe. Kiedy Sr. mom nas roboły, po nich biegły
 na ostatek i nam poszakali, our to patrzyć.

Będąc w Rosyjskiej prowincji cieku posy-
 przesypywanie i wózniu piasku. Kiedy kobiety
 mleły się nas do ss-mu wysokości aż do b. nie dory-
 bi nas. Były do lach były się ustawnione, all Sr. am
 mi poszukiwanym iż poprawić dla nas tej wysokości
 wykolejenia były oczyte. Pamiętam our poszycie posy-
 piasku posyływać obropony albo holenderski. Dla
 pewności ss-mu, aby poszukiwanym nie wjechać do ropy,
 all o mleć chcieli our to zgaszyć się kiedy wracali
 uległy nielegalnym holenderskim dener byli już usennie
 mrujący. Szczęśliwy do ropy, all salatwe person
 energi holenderskiej dostały się pod drach jen dener
 przestał wygnat nas momentalnie ss-mu pochodem
 los, all was. "Pamiętajmy do kiedy, kiedy wspo-
 reliśmy poszycie skoszony posyływać daski, tym
 nasz jeździec musiał my poszycie one poszukano
 nas no poszycie do ropy. Ubranie our nas było
 spremowane, papiry które ubrały się zbiawaliśmy
 pod skórę całkiem osoby by, stregi dleszna spły-
 waliśmy, a w poszycie nie mogliśmy ustąpić, nic
 nie zrobiliśmy żadnych tego co poszycie miałyśmy. Posy-
 poszycie byłyśmy streszone poszycie uciekliśmy, bo

meldowania się upierze mi moim bytu oznaczyć się na
tak. Często psy forecy upierze bity nas, ale czasem
były i bardziej łudzące. Pamiętam fakt kiedy obok i
si ściągnął pieszakiem i rozszparał mijanarkę, to upierze
która nas przewoziła pobiegła, poza to na furmecie
została pojęta, nim ją uchwytyła. Kairnicy um-
kowani. Nie skończyły upierze formalny meni spisane
pierśmi polskimi i mogły się, aby wojciech mógł skoń-
czyć się, śmiały one nas, iż do swej forecy były
pozy muzyczne inne niż były banki proste złożone
meni bity i skończyły.

Pozostawałam niktakże psy stąd myzwaniem
"bykietów" wygłoszonych w stolku, były to właśnie
banki myzowane, upierze poganiaty nas psy forecy,
bity i kocieły się meni obronie opuszczać, myślełam
i tego templa nie myśląc i psy zobaczyły skonum.
Kiedy wyniechowany bykiet w stolku pozy dawa-
ły do mnie wygodnie, potem kiedy stolek opuszczają-
ły i w dno trupa były wysoko w góre poszedły by-
kiet i nie miałam na do ręki, bykiet wyniechowane
przez mnie, nie pozwalały mnie uciec, darts
stolku, a kiedy jały się o banki i spały w dno stolku.
Ten sposób uderzanie jestym przedtem z góry
kobiet. Nie było w tym mojej mocy nie miałam
ręki do tej forecy. Były to wiele mnie do mnie,
tacy i bykietami, były to banki cijki, tacy były
banki matowowane, cijki był przed moje
stale ręki, czasem i rozwieszały się zasuwki. Pozo-
walam tam tykun nasze, bo jednak za to ręki atak-
owały przedwczesny mijany psy, culasy "wyciągać
wysoko ręki do tej forecy leciat. Pozostawały psy
nasze nas abu lach, sobota był, banki cijki,
ponad ręki kobiet, kiedy mijany nie myślimi
cheiki nas pomieć, to 15-mu agresji ratom.
Także nas pozostawały psy "lungsack", wykierując
nim ręce i srotowalysione. Bykiet i my, krop ręce
zamęgazowane, jak mosty, chwytając laski,

i bieki my losiemy, owoły, monstrej i piechoty, mostownice
podoby, garki, wszysko czerwane i waszawy i bia-
daty i my na rownolodze i do magazynów, minione
że mamy te wyrobić się doBethina. Pocebył, wycha-
giliśmy się pod ciśnieniem; stocie się z nami skoczkiem
nowe mewim. Namasyłyśmy się my wlocie
ogniom. Kielek tych masy był zegorżonych
i emisjinych, bo magazyny przekreślone. Poce-
walem również fury pułkowników, które oznaczały
były nowe mewim ~~zegorżone~~. Kiedy podeszłam
pozytych masek nasu jednego uderzył mnie głowę
i mowa lat silni, i pekło mnie mknienie
skołkujące kolo ucha i mycia bić. Były z kontem.
Aż tej pory sama ta migotała mnie ogniskiem, mówią-
cą i słale mycia kola metki. Dopiero w swej
rosłej am wykorzystałam.

Kiedy pewnego dnia rozmowa poinformowała
m blok 26 osłubowe pozytywy nowe mewimice;
aby zapisać się na Jugentlager, bo tam bycie
mniej lepszych, ja zgodziłam się pójść. Dostałam
wyciągstanu do Jugentlageru. Tu dostaliśmy
się do rezerwy, a potem przeprowadzili nas do
bloku 6^{ty}. Były tego bloku odokolne all
masy i cypry, bliżej pozytywów do bloku
konnych, z których. Na bloku 6^{ty} mi miały się radzenie
takich. Był tylko parę siemidziu, stocie rozchody-
tacy ochnijne mijaniarki, spalonych piasku
na drucie, hobiały były skrzem na Lefus i durekow, i
chodziły jadąc po drucie, nie zjedli całkiem swoje
swoje potrawy fizjologiczne, leżąc i siedzący w kale,
kruchie, rolaćwie, sniącby kowal'scemi i tropami.
Po naszych mi sprzątamy, hobiały ją zatrzymać a boli,
i głowę, pragniem, stądże być problemem
i mukham, a ciemności wspaniałe do nasz chwe
szczęci polojanki, zapalały i miastko i dijamini
biliły tego papałki, miedzianego omie, a jadnej
z kobiet potarły ręce. Choroba była, jakby ducha

Ewa rozmawiała z nami jeszcze o ostatnich osiągnięciach, kiedyś miały g... a mi powiedziały: "Będzie to ostateczna obrona Litz, my myślaliśmy i wspólnie zdecydowaliśmy, że jesteśmy w stanie wygrać". Na Jugendtagu jedynie były, ale obecnie w Neudorfie znajdują się m.in. dawne domy dla młodzieży, z których jedna jest przeznaczona dla seniorów, a druga dla osób starszych, zatrudniających się na emeryturach. Wszystko to jest organizowane przez lokalną organizację seniorów, z której zarządem jest Ewa. Kiedy rozmawialiśmy z nią o swoim dniu urodzinowym, powiedziała, że jestem jednym z najstarszych seniorów w tej organizacji, co jest dla niej ogromnym sukcesem.

Selkies Lubin odlegał się od oświaty, manifest, że jedna Rosjanka wiele się o tej selkiej i schwalała się do stolika z polskołuskami, o której ją mówili

o koniach podkolanów stois i Rosjanach tu nie ma i o dołu.
Smuci jadnak umiśle, bo już wyciąże kolejki mię
były.

Z Jugendlager powróciłem do Ravensbrück jako
młodzisza niż als froney, potem jasne powróciłem
na Jugendlager, ale po tym godzinowym pobycie
znow powróciłem do Ravensbrück. Był to jań
kurecien, ostatni okrąg w okresie, z którym byłem cipitki,
warczki na głowę okropne, wszelkie przyjemności
skini 25 dniem, ten w bieżącym wyroku Polki
mi najbardziej als Swęgi.

Na str. 6 dopisano: „abmontado” „na str. 9, napisany na górze Antek”
J. P. p.

Helenka Mikkola

Leokadia Bojownicka

Usaba starsza, ochoniana, zegorówka i leproza
wszystkich katarakty. Bez fantazji i pełni.

Dziennik prosto, a prostyem. Cijskie dni życia
obozowego ciągną się za mis, świnieym jest jeszcze
alle myj bił i pamięć godności człowieka. Mis
jednak ber minańska o ciemnych oczach, robiącą się
na doskonałość w ocenie prosty powairis przeseregotnych
stosów.

Fernanion malują ufoe.

Helenka Mikkola

POLSKI INSTYTUT ŹRÓDŁOWY
W LUND